

УДК 008:32]:[792.071.2.027:7.021.2

Цитування:

Полякова Т. І. Формування сучасної парадигми менеджменту в правовому і культурному просторі. *Культура і сучасність* : альманах. 2021. № 2. С. 200–205.

Полякова Тетяна Ігорівна,
аспірантка Київського національного
університету культури і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4165-4831>
25kukolka4@gmail.com

Poliakova T. (2021). Formation of the modern paradigm of management in the legal and cultural space. *Kultura i suchasnist* : almanakh, 2 200–205 [in Ukrainian].

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ МЕНЕДЖМЕНТУ В ПРАВОВОМУ І КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Мета роботи. Дослідження розкриває теоретичні і практичні проблеми реалізації правових проєктів в Україні крізь призму творчості та роль режисера в структурі правоосвітніх заходів, визначено актуальні підходи до їх вивчення. **Методологія** полягає в пошуку концептуального та творчого виду діяльності режисера, розкриття його здатності якісно реалізовувати правові матеріали крізь призму культурних заходів в навчальному процесі, впливаючи паралельно і на виховну складову. **Наукова новизна** роботи полягає в розкритті органічного комбінування функцій режисера-творця, режисера-організатора та режисера-менеджера, задля якісної реалізації право-культурного проєкту «Я маю право». **Висновки.** Розширюються та пропонуються педагогам фахової спеціальності нові форми культурної реалізації, які уже сьогодні допоможуть в майбутньому відповісти на питання, яким чином знайти творчі режисерські прийоми втілення культурних проєктів спільно з державними установами правового напрямку, вказавши вірний вектор загального удосконалення та розвитку суспільства.

Ключові слова: режисер, режисер–організатор, менеджмент організації, режисерська практика, культуротворення, культурний простір, театралізація, українська правова культура, правова свідомість, культура, правоосвітні заходи.

Poliakova Tetiana, postgraduate student of the 3rd course, Kyiv National University of Culture and Art

Formation of the modern paradigm of management in the legal and cultural space

Purpose of the article. The study reveals the theoretical and practical problems of implementing legal projects in Ukraine through the prism of creativity and the role of the director in the structure of legal education activities. Professional educational training of future directors is a specific educational process aimed at the development of graduates as highly experienced creative figures. The essence of the above training will allow developing in a wider range of cultures and law. It is the skillful organization of the educational and artistic process, in particular, future professionals at all stages from directing to the realization of creative vision in the student body, ultimately aimed at the development and self-realization of artistic and creative abilities of youth and their moral and ethical education. **Methodology.** In theoretical and methodological terms, the analyzed and presented aspects were previously presented in the works of K.S. Stanislavsky, B.E. Zakhava, I.G. Sharoev, A.A. Goncharov, and others. In higher education, all plans are needed - creative and organizational indivisible holistic learning process, which will allow students to put into practice their powerful knowledge in terms of management. Relevant approaches to their study are identified. The methodology is to find a conceptual and creative activity of the director, revealing his ability to qualitatively implement legal materials through the prism of cultural activities in the educational process, influencing in parallel and the educational component. **The scientific novelty** of the work lies in the disclosure of the organic combination of functions of director-creator, director-organizer, and director-manager, for the quality implementation of the legal-cultural project "I have the right". **Conclusions.** New forms of cultural realization are being expanded and offered to teachers, which will help in the future to answer the question of how to find creative directing techniques for implementing cultural projects together with state legal institutions, indicating the right vector of general improvement and development of society.

Key words: director, director-organizer, organization management, directing practice, cultural creation, cultural space, dramatization, Ukrainian legal culture, legal consciousness, culture, legal educational activities.

Актуальність теми дослідження.
Культура українського народу, вступаючи в

простір ХХІ ст. в царині пост-нео-культурного процесу, має звернення до мистецьких надбань

інших народів, їх мистецько-театрального історичного значення. Безумовно культура та право відіграють важливу роль у становленні особистості. Творчість безперечно впливає на розумовий, естетичний, моральний розвиток індивіда, а також збуджує фантазію, розвиває смаки, сприяє формуванню творчої особистості, а право будує щораз нові умови для розкриття у кожній особистості впевненості та гідності, відповідальності та свободи, допомагає реалізувати себе, як громадянина, тож свій творчий потенціал людина веде до самоствердження та навчається творчій самовіддачі, допомагає глибше зрозуміти світ прекрасного, розвинути художній смак, робить життя яскравішим, багатогранним.

Мистецтво відтворює культуру, що притаманна часу, а культура, в свою чергу, створює форми інтерпретації досвіду прийдешнім поколінням. В життєвому трактуванні сьогоdnішнього дня переважає цифрова трансформація культурних цінностей, що породжує проблематику діджиталізації покоління і залишається невирішеною проблемою необхідності знань своїх прав. Цифрова перевага криється не тільки в можливості адаптувати інформаційно-культурні продукти та сервіси до потреб окремих прошарків юного покоління – але й у створенні стратегії та структури, котрі б якнайкраще відповідають особливостям на вимогу споживача або ж користувача, в тому числі і в культурному просторі. Та поштовх до культурного розвитку може активізувати процес реалізації як в штучному, так і в органічному напрямках, і той і інший потребують правової свідомості. Тому професійним митцям, як борцям за моральні ідеали, варто шукати нові шляхи вирішення сценічного формату втілення сценічного мистецтва крізь призму правових заходів, а також відкриття нових методів та прийомів відображення загальнолюдських цінностей, що безпосередньо здійснює вплив на становлення особистості.

Аналізуючи, щоб типово нормативно підкорити собі світ, який оточував саму людину колись, в першу чергу важливо було самоідентифікуватись в просторі окультурення. Як стверджував Дмитрієнко І.: «Більшість наскальних зображень доводять, що виконано їх було за допомогою допоміжних засобів – різця або гострої палиці. Тобто, людина у процесі художньо правової діяльності починає перетворюватись саму природу, починає процес створення власного

рукотворного художньо-правового світу першими правовими артефактами первісної правової свідомості та культури – різцем та гострою палицею, які є водночас інструментами художньо-законодавчої «діяльності» за часів української первісної культури [1, 112–119].

І так, як тлумачення культури крізь призму правоосвітніх заходів стосується творчих індивідів, які реалізують свої творчі проекти у вимірах культури та права, то слід зазначити що досліджується нова культуротворча сфера, в якій зароджується кількість численних експериментальних платформ медіа та діджитал студій для вітчизняних споживачів. Якщо розглянути множинність виразних засобів, їх несподівані і незвичайні поєднання в різних синтетичних формах правоосвітніх культурних проектах чи соціальних заходах, то можна віднайти інноваційність культуротворення двох інститутів культури та права соціального буття. Про схожий пошук писав відомий режисер аматор Авраменко П. (режисер театру-лабораторії «Бурсаки» у Житомирському державному університеті ім. І. Франка), [6, 93], а саме про стимуляцію митців-аматорів і в тому числі правосвідомих чиновників, які вєдино прагнуть розкрити творчий потенціал та інтелектуальний розвиток.

Аналіз досліджень і публікацій. Можемо зазначити, що в процесі анкетування були виявлені сучасні потреби соціо-інститутів – культури та права, які відображають багатий різносторонній світогляд. Інноваційність культуротворення потребує не лише життєвого досвіду, історичних надбань, але й експериментального бачення сьогоdnенного філософського розуміння нео-мета-постмодерністичних тенденцій культурних цінностей з урахуванням наступних суспільних норм: права і свободи людини, спільне упорядкування їхніх зв'язків, протиборства, координації культуротворчого процесу та прорахунок ризиків. Даною тематикою були захоплені вітчизняні вчені (В. Бабкін, Н. Карпачова, Ф. Рудинський О. Скакун [10, 57]. Та жодного разу не поєдналися в один єдиний процес культуротворення два важливих інститути соціуму – культура та право. По своїй суті вони нормативно формулюють різні несумісності та можна запобігти ці протиріччя саме через культуротворчий механізм.

Ознакою дослідження феномену культуротворчого механізму культури та

правових проєктів, є конгломерат різних напрямків мистецтва та жанрів в поєднанні з правовою формою за допомогою організаційних принципів заходів та менеджменту. А формою донесення інформації до споживача служить діджиталізація інформаційних платформ. За ствердженням М. Мацькевич: «Права і свободи людини являються соціальними можливостями, що змінюються економічними і культурними умовами життєдіяльності суспільства та законодавчо закріплюються державою» [4, 63].

Мета дослідження. Згадуючи раніше два напрямки учбово-театральний та право-організаційний, де обидві мають спільне прагнення – просвітити українських громадян в її культурному користуванні. Якщо розглянути творчість вітчизняних режисерів, а в першу чергу режисерів експериментаторів, то всі вони стверджують, що особистість режисера є однією з вирішальних складових успіху діяльності театрального колективу. Тобто, щоб через них, за допомогою інших різних художніх засобів виразності, чітко була проведена головна думка всієї вистави. Щоб вона ніде не відхиляється в сторону, не загубилася – її потрібно чітко і логічно провести через усі конфліктні сутічки у виставі і довести до конкретного кінцевого результату, аж до фіналу. Завдяки їй та іншим засобом виразності глядач повинен читати головну думку всієї театралізованої вистави. «У режисерській практиці втілення масових сцен - це «вищий пілотаж», який потребує від режисера наявності багатьох складових, і не тільки знань та вмінь, але й цілого ряду суто людських якостей» [3, 15].

Виклад основного матеріалу. На підґрунті експериментального бачення режисерів-експериментаторів, вибудовується єдиний новий механізм культуротворення і виникає необхідність для створення нового творчого колективу – театру-студії, які будуть забезпечувати проведення заходів в форматі перформанс та ін., що знаходить підтвердження в дослідженнях культуролога і мистецтвознавця Корнієнко Н. про те, що культура та художня культура, відповідно, і театр належать до тих «живих» відкритих систем, які працюють на засадах самоорганізації [8, 76]. Але найголовнішим здобутком культуротворення є театралізація, та її засоби виразності. На наш погляд, сьогодні настав час, з огляду на накопичений досвід, ще раз серйозно осмислити особливості методу театралізації. І в першу

чергу варто зрозуміти, що театралізація може бути застосована не завжди, не в будь-яких, а тільки в особливих умовах, що співвідносять з тією або іншою подією, до якої причетна конкретна аудиторія, і особливо діджитал аудиторія, як зі створеним нею образом цієї події, так і з його художньою інтерпретацією. Така двоїста функція театралізації, що синтезує реальну й художню діяльність, пов'язана з конкретними моментами в житті людей, що вимагають осмислення не повсякденного значення тієї або іншої події, вираження й закріплення своїх почуттів стосовно нього. У цих умовах особливо сильна тяга до художнього посилення дії, до символічної узагальнюючої образності, до організації діяльності мас за законами театру. Тим самим театралізація з'являється не як звичайний прийом педагогічного впливу на маси, який можна використати по всіх напрямках, а як складний творчий метод, що має глибоке соціально-психологічне обґрунтування й найбільше близький до мистецтва. Завдяки своїй соціально-педагогічній і художній функціональності, театралізація виступає одночасно і як художня обробка життєвого матеріалу, і як особлива організація поведінки й дії маси людей.

Наукова новизна. Такий пошук допоможе набути навичок та умінь професії організатора, постановника та проєкт-менеджера масових свят та надасть можливість майбутнім спеціалістам обраної професії оволодіти методикою підготовки та проведення заходів в синтезі з правовою культурою в майбутньому.

У сучасній культурно-мистецькій практиці найбільш розповсюдженою проблемою є відсутність тандему (єднання) співпраці діячів культури з кадрами нормативно-правового управління. Поєднуючи художньо-образні та педагогічні технології українські режисери аматорських театрів звертаються до надбань вітчизняних та зарубіжних митців і створюють сучасну українську культуру у полікультурному просторі.

Кожен образ, символіка, кожна деталь сценічного дійства створювана на сценічному майданчику наповнюється глибоким змістом, де висвітлення теми буденного життя піднімається до рівня художнього цілісного узагальнення. З такого мистецького узагальнення врешті-решт народжується та філософія єднання, яку сповідує театр. А режисер виступає освітлювачем всіх вищезазначених культурно-правових

цінностей.

Виникає новий культуротворчий простір, зокрема на діджитал платформах, який творить дивовижне відчуття сценічної гармонії.

Питання сценічного культуротворення – це гармонійне єднання прозорості і пристрасної думки та яскравої театральної форми. Студенти, як матеріал, предмет дослідження, завдяки якому можна спробувати реалізувати крізь призму різноманітних різноформатних заходів, використовуючи прийом акторського тренажу. Реалізація право-просвітницьких заходів розкриває систему цінностей, що завжди сповідувало театральне мистецтво. Виділяються п'ять принципів, про які описував К. Станіславський, М. Кнебель Вони, зрештою, утворюють єдину мета виставу, якій немає і не може бути кінця.

Синкретичність української правової культури зазначеної доби зумовила й потяг до створення нормативно-фантастичних зображень, що нерідко поєднували риси звіра та людини або декількох тварин. Можна припустити, що у такий специфічний спосіб людина намагалася усвідомити з правової точки зору різні нормативні зв'язки всього існуючого у світі, що суттєво різняться за правовими ідеологіями світосприйняття та світорозуміння [2, 74–77].

Згадаємо насміхи Платона над Аристотелем. Юридичний ракурс творців, митців театру, що зуміли себе захистити перед судом в Афінах. Адже прекрасне в мистецтві є однією із форм його безкінечності! І творить цю безкінечність молодий режисер, який свідомо і послідовно зводить будівлю власного, не схожого на попередні, метафоричного театру. Це певний правовий театр, де Аристофан обіграв та вирішив конфліктну ситуацію в ролі юриста, адвоката захисника своєї честі, використовуючи прийом гри. І в цьому можна вбачати прекрасне єднання в театральному мистецтві.

Це може бути популяризація сучасного мистецтва, розвиток суспільної, культурної, активності молоді та її творчої самореалізації шляхом здійснення комплексу культурно-мистецьких заходів правоосвітнього напрямку, створення спільного «акту» соціальної творчості двох різноструктурних державних установ, спрямованого на вирішення реальних проблем у житті суспільства – просвітлення в культуро творчій правовій культурі людини, як важливого елементу формування громадянського суспільства.

В. Ніконов бере за основу соціокультурну складову і таким чином визначає характерні ознаки цивілізаційної матриці, яка проявляється в період зародження суспільств перших цивілізацій, а саме характерні риси суспільно-політичних організацій, взаєминах між державою та суспільством; поведінку, яка породжена ментальністю; мовою і расовою близькістю; у сформованій системі взаємодій. [9, 206] В. Ніконов акцентує увагу на двох важливих складових культурної матриці, а саме: прогресивний та статичний. На думку автора, саме відмінності у вищезазначених культурах дозволяють змінювати культурну матрицю. До таких відмінностей відносяться: орієнтація в часі) що дозволяє налаштовуватись на майбутнє та враховувати історико-культурне минуле в реальному сьогодення; ставлення до роботи як передумови життєвих досягнень; успіхи на роботі й творчість є джерелом не тільки добробуту, а й самоповаги; ощадливість як шлях до заощаджень, інвестицій і достатку в прогресивних культурах і тенденція до марнотратства або ржавість у бідності – у статичних; оста – обов'язкова умова успіху та культурної розбудови; особисті здобутки та заслуги як центральний фактор просування культурного продукту; соціалізація, як важлива форма об'єднання в спільності етичної норми, законів правосуддя, як основа реалізації культурних прав.

Формування свідомості майбутніх митців, виховання активних громадян і розвиток їх як особистостей в сучасному соціокультурному просторі – незмінні головні цілі культури в усьому світі. Та мережеве спілкування породжує соціальні «дірки» живого спілкування в не лише в буденному спілкуванні, а й правовій значимості. Тому в практиках суспільного життя нові рівні щільності, насиченості та інтенсивності взаємозв'язків просто вимагають нових форматів взаємодії, нових ступенів комунікативної цілісності, гуманістичної істинності та всебічності інтеграції кожного-багатьох-всіх у взаємовплив та взаємовідносинах форм та сутнісних проявів людяності. Вимагають нових рівнів та форматів.

Як стверджувала О. Копієвська в своїй статті: «Культурна матриця в контексті сучасного культуротворення», процеси глобалізацій пов'язані з постмодерністською парадигмою усвідомлень щодо трансформаційних процесів [7, 106–112]. Враховуючи думку, цей процес потребує

додаткового обґрунтування, оскільки глобалізація є складним, еволюційним процесом, який перебуває в успішному русі та не має чітких параметрів. Інакше кажучи, оточує нас навколо та характеризується певним хаосом. Саме тому М. Можейко, досліджуючи становлення концепцій нелінійної динаміки у сучасній культурі, наголошує на єдності процесу, його взаємозалежності, що реалізується за допомогою паралельного розгортання двох своїх напрямів: природничо-наукового (дисциплінарний розвиток синергетики) і гуманітарного (формування дослідницьких матриць опису об'єкта). На думку теоретика, це трансформує сучасну культурну ситуацію, об'єктивно зумовлюючи змістовні зміни культурних матриць сучасного знання та парадигмальні зрушення стилю мислення предметності [9, 290].

Режисеру необхідно побудувати чіткий алгоритм дій, як сценариста, режисера-постановника, режисера організатора після визначення основних ознак концертної діяльності:

–жанрове різноманіття виконуваних номерів з виокремленим тематичним правовим напрямком;

–кількість і популярність учасників концерту і ступінь їх зайнятості в часовому просторі в інших місцях;

–тип і місткість концертного майданчика (зал філармонії, палац спорту, палац культури тощо);

– час і аудиторія концерту.

Хочеться ще раз підкреслити, що художня структура заходу складна та різноманітна. Тому постановка заходу - один з найскладніших видів діяльності режисера. Досліджено, що режисерська професія вимагає: розвиненої спостережливості; фантазії; здібності асоціативно мислити; творчої уяви; образного мислення. Уміння відображати на сценічному майданчику явища, факти життя. Режисер сприймає їх, насамперед у боротьбі, в конфлікті, як дієвий процес. При цьому кожне життєве враження у режисера зазвичай «переробляється» в образ.

Отже, виявлено, що режисер повинен володіти неабиякими організаторськими здібностями, оскільки організаційні проблеми в процесі постановки часом стають одним з вирішальних факторів. Також режисер повинен володіти психолого-педагогічними знаннями й вміннями. Робота з людьми, а особливо з творчими, вимагає від режисера особливого обґрунтування. Він повинен вміти знайти різні прийоми, щоб «запалити» виконавців, вивести на поверхню те, що

заховано у них в глибині душі, для створення сценічного образу.

Розглянемо перший крок роботи режисера над створенням заходу в теоретичному значенні. Будь-яка творча і в тому числі правова програма складається з калейдоскопу номерів. Номер є основною одиницею естрадного мистецтва. Ю. Дмитрієв дає коротке, але ємке і, мабуть, найточніше визначення: «Номер - окремий, закінчений виступ одного або кількох артистів. Є основою естрадного мистецтва». М. Смірнов-Сокольський навіть ввів в ужиток вислів: «Його величність номер!». С. Образцов підкреслював, що без художнього номеру не існує мистецтво.

Другий крок – це задум. Право, як мова чи музика, є нормативним вираженням історії, психіки, психології, традиції та культури кожного народу. Тобто в основу задуму мають закладатись підвалини суміжних дисциплін: психологія, менеджмент та організація заходів, сценічне та ораторське мистецтво, педагогіка.

Третій крок – це втілення. Через призму творчого погляду, через презентацію на сценічному майданчику проектів правового просвітлення населення України має змогу побачити на власні очі дію цього та достовірність державного піклування про громадян нашої держави.

Таким чином, правова культура – доволі складний суспільний феномен, що утворився на ґрунті синтезу права та культури. Цей феномен досліджують багато наук, кожній з яких притаманний свій специфічний підхід до його осмислення. Специфіка підходу кожної з наукових дисциплін зумовлена особливостями її методологічної бази та методологічним інструментарієм, який вона використовує для наукового пізнання. Хоча різні галузі науки, трактуючи сутність правової культури, й вирізняють певні спільні ознаки, проте цілісної концепції правової культури поки не зроблено. Тому варто погодитися з думкою Дьоміної О. про те, що в дослідженні правової культури необхідний «комплексний підхід», який ґрунтувався б на спільній науковій творчості правознавців, філософів, соціологів та представників інших наук [2, 77]. Перспектива подальших досліджень полягає в розробці методології комплексного підходу щодо осмислення сутності правової культури.

Разом з тим, у науці про культуротворчий феномен права існує прогалина. Одностаїне визнання того, що саме номер є основою і "одиницею виміру" сценічного мистецтва, з одного боку, і фактична відсутність теорії створення номеру, з іншого, створює свого роду "парадокс про номер". Чільне становище номеру в структурі

сценічного мистецтва змушує зробити наступний важливий висновок: саме художні достоїнства сценічного номеру, в кінцевому рахунку, визначають вектор розвитку правового культуротворення в цілому. Тому аналіз художньої структури сценічного номеру в тісному зв'язку з методологією його створення може бути позначений в якості однієї з провідних проблем, яка вимагає ґрунтовного дослідження.

Основною проблемою залишається практичне втілення та реалізація експериментальних проєктів, та і в цьому є вихід. І тут і полягає зерно культуротворчого аспекту мистецької молоді в правопросвітництві та обраної ними професії служити народу в надзавданні донесення культури до соціуму, адже цьому процесу просвітлення притаманне дивовижне відчуття сценічної гармонії, мистецькі творіння – це гармонійне єднання прозорості і пристрасної думки та яскравої театральної форми. Як казав Мішель Фуко: «Людина - це зовсім недавній винахід, який мало не зник із появою наук про людину» [11, 19].

Висновки. Отже, процес правового культуротворення сценічного концерту – це пошук оптимального варіанту чергування психологічних установок аудиторії на сприйняття виконуваних номерів. Значить, основними закономірностями створення концерту є різноманітність, контрастність, гармонійність і цілісність, враховуючи які, можна знайти найкращий варіант розташування номерів у концерті, тобто, зробити його побудову та яскраву композицію усєї концертної програми.

У концертному житті беруть активну участь драматичні та музичні театри, громадські організації, в т.ч. музичні товариства, спілки концертних виконавців, а також діячі естрадного мистецтва та ін. Перспективи подальших досліджень в даному напрямку полягають у впровадженні та визнанні появи нових категорій у сфері діяльності, як правове культуротворення, пропаганда та поліпшення прав митців, творчих працівників та зміцнення їх позицій на внутрішньому і зовнішньому ринках; сприяння культурному і мовному розмаїттю шляхом розвитку комунікаційної мережі, включаючи радіо, телебачення та інформаційні технології, що служать задоволенню культурних потреб населення, заохочувати орієнтацію радіо, телебачення, преси та інших ЗМІ на культурні питання.

Література

1. Дмитрієнко І. В. Первісна українська правова культура: початкові форми художньо-правової свідомості, культури та їх артефактів – першооснови нормативно-правового

світоосмислення. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. Харків: Форум права - № 2., 2009. С. 112–119.

2. Дьоміна О. С. Деякі методологічні питання формування національної правової культури та її функціональна роль у розвитку української державності. Часопис Київського ун-ту права №4. Київ: 2005. С. 74–77.

3. Марченко В. Режисер і вистава. Київ: Держ. видав. обр. м-ва., муз. літ-ра, УРСР, 1962. С.15–36.

4. Мацькевич М. М. Генеза прав людини: Правовий та філософський аспекти. Науковий вісник 4'2014 Львівського державного університету внутрішніх справ 54 удк 342. 72 2014. С. 63.

5. Можейко М. Культурологія. Музикознавство 1(4) Київ: 2015. С. 290–292.

6. Клімова Г. П. Поняття і структура правової культури Москва, 2000. С. 26–93.

7. Копієвська О.Р. Особливості реалізації культурних прав і свобод людини в Україні. Київ: Серія «Юридические науки» Том 21. № 2. 2008. С. 106–112.

8. Корнієнко Н. Масова і елітарна культура в інтер'єрі постмодернізму Київ: 2000. С.76.

9. Ніконов В. Культурна матриця модернізації. Електронний ресурс. С. 206.

10. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник. Пер. з рос. Харків: Консул, 2001. С. 57.

11. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. Киев: 2000. С. 19.

References

1. Dmitrienko I. V. (2009). Primitive Ukrainian legal culture: initial forms of artistic and legal consciousness, culture and their artifacts - the basics of normative-legal worldview. Forum of Law, 2, 112–119 [in Ukrainian].

2. Dyomina O. S. (2005). Some methodological issues of formation of national legal culture and its functional role in the development of Ukrainian statehood. Ukrainian scientific-theoretical journal, 4, 74–77 [in Ukrainian].

3. Marchenko V. (1962). Director and performance. Kyiv: Держ. issued, arr. m-va., mus. lit-ra, USSR, 15–36 [in Ukrainian].

4. Matskevych M. (2014). Genesis of human rights: Legal and philosophical aspects. Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs, 4, 63 [in Ukrainian].

5. Mozheiko M. (2015). Culturology. Musicology 1 (4), 4, 290–292 [in Ukrainian].

6. Klimova G. P. (2000). The concept and structure of legal culture. Moscow: 26–93 [in Russian].

7. Kopievska O. R. (2008). Peculiarities of realization of cultural rights and human freedoms in Ukraine, Series "Legal Sciences" 2, 106–112 [in Ukrainian].

8. Kornienko N. (2000). Mass and elite culture in the interior of postmodernism. Kyiv: 76 [in Ukrainian].

9. Nikonov V. A. (2010). Cultural matrix of modernizations. Electronic resource, 206 [in Russian].

10. Skakun O. F. (2001). Theory of State and Law: Textbook. Per. from the Russian. Kharkiv: Consul, 57 [in Ukrainian].

11. Foucault M. (2000). Words and things. Archeology of the Humanities. Kyiv: 19 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 18.08.2021

Отримано після доопрацювання 15.09.2021

Прийнято до друку 21.09.2021